

КОНКУРЕНЦІЯ ЯК РИНКОВО-ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Миргородська В.С., студентка СумДУ, гр. Ф-41

Конкуренція – це явище, яке властиве усім сферам суспільного життя людини та економічній сфері зокрема. Конкуренція є потужним каталізатором суспільного виробництва, прискорювачем економічного прогресу.

Найбільш поширеним типом економічних систем серед країн світу є ринкова економіка, а конкуренція є необхідною умовою її функціонування. Ринкова економіка дозволяє окремим особам і компаніям співіснувати у правовому полі. Важливим аспектом є те, що вплив держави є мінімальним або ж взагалі відсутній у ринковій економіці. Конкуренція обумовлює клімат для ефективного функціонування ринкового механізму [1]. Вона стимулює збільшення кількості виробничих можливостей в економіці, сприяє покращенню якості продукції за рахунок ефективного використання ресурсів та розширення економічної експансії за допомогою значних фінансових вкладень.

Розвиток країн світу однозначно свідчить, що ефективне функціонування ринкової економіки зумовлюється наявністю конкуренції, за якої всі суб'єкти господарювання мають рівні можливості для здійснення господарської діяльності. Ступінь розвитку економічної конкуренції є одним із вирішальних критеріїв розвиненості й цивілізованості ринкових відносин [2].

Категорія «конкуренція» як і явище, що нею описується має дуже давню історію та набула цінності з появою вільних ринкових відносин. Існують різні підходи до тлумачення цього поняття. На нашу думку, конкуренція – це економічні відносини, в основі яких лежить суперництво між суб'єктами господарської діяльності за найоптимальніше, найвигідніше використання наявних ресурсів задля реалізації ринкових інтересів.

Ринковий інтерес є важливим елементом в умовах економіки вільного типу. Це дозволяє суб'єктам ринкового господарства самостійно приймати рішення про шляхи використання доходів і фінансових інвестицій для певної мети. Економісти, як правило, ототожнюють результат з "вибором" - з великою кількістю

альтернативних можливостей, що робить економічний клімат більш сприятливим для задоволення потреб і бажань усіх суб'єктів в економіці.

За допомогою конкуренції відбувається розподіл не тільки факторів виробництва, але і доходів відповідно до внеску і ефективності діяльності господарюючих суб'єктів. Ефективне використання ресурсів дозволяє виробникам отримувати високі доходи, при неефективному використанні ресурсів вони несуть збитки і можуть бути витіснені з ринку.

Ринок умовно можна ототожнити з біологічною системою, а його суб'єкти - з біологічними організмами. В умовах конкуренції відбувається «природний відбір» – виживає найсильніший, тобто найбільш конкурентоздатний суб'єкт ринкової економіки, який спроможний функціонувати без застосування важелів державного втручання.

Таким чином, конкуренція зумовлює сприятливий клімат для ефективного функціонування ринкового механізму та встановлення економічної рівноваги. Вона відіграє роль своєрідного «санітара» ринку, оскільки «очищує» економіку від економічних суб'єктів, які неспроможні до ефективного ведення господарської діяльності.

З огляду на це, можна зробити такі висновки:

а) конкуренція, з одного боку, створює такі умови, за яких зростає попит, а виробники мають змогу задовольнити його. З іншого боку, кожний суб'єкт ринкової економіки прагне задовольнити власні економічні інтереси. У результаті і продавець, і покупець при укладанні угоди повинні йти на взаємний компроміс при визначенні ціни, інакше угода не відбудеться, і кожен з них зазнає збитків;

б) необхідною умовою конкуренції є економічна свобода і незалежність суб'єктів ринкових відносин;

в) конкуренція є інструментом, що спонукає досягнення ринкової рівноваги.

Керівник: Мареха І.С., *асистент кафедри економічної теорії*

1. «The Role of Competition in Market Economies» [Електронний ресурс] - <http://hubpages.com/education/The-Role-of-Competition-in-Market-Economies>
2. Основи економічної теорії : навч. посіб. / М. О. Ажнюк, О. С. Передрій. – К. : Знання, 2008. – 368 с.